

קנין ז - ביראה, לראות את ה' מולנו

אחד הדברים הגדולים שעם ישראל זכה לו בקריעת ים סוף הוא קניין היראה. 'ויראו העם את ה', הם זכו להגיע ל'יראה'. הגויים נפל עליהם 'אימתה ופחד' עם ישראל זכה ליראה.

מה ההבדל בין 'יראה' ל'פחד'? 'פחד' הוא החשש מהדבר המפחיד עצמו, 'יראה' היא מורא ממי שבידו להביא את הדבר המפחיד. מי שמפחד לחלות בקורונה, יש לו 'פחד' מהקורונה, אבל מי שמפחד מהקב"ה שיכול להביא עליו את הקורונה – יש לו 'יראה' מה'. יראה היא חלק מקנייני התורה כי אחת המטרות העיקריות של מתן תורה היא: 'מי יתן והיה לבבם זה ליראה אותי' כי יראתם מפני האש' 'בעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו'.

איך התורה מטילה יראה? בתרגום תהלים מצאנו דבר מעניין: הוא מתרגם לפעמים יראה מלשון ראייה, 'כי עמך הסליחה למען תוורא' – בדיל דתתחמי, כדי שתיראה. כי היראה תלוי בראיה, אם אדם רואה את הקב"ה בעיני רוחו, שיויתי ה' לנגדי תמיד, הרי ממילא נופלת עליו יראה.

כאשר לומדים תורה, נהיים מודעים למציאות ה' בעולם, נמצאים מול השכינה, דבוקים בה' ובתורתו, ועל ידי זה יש יראה גדולה ממנו.

כתוב בחז"ל שהיראה היא התנאי לשמירת התורה הנלמדת שלא תשתכח ממנו. היראה היא ה'קב' חומטין' ששומר על כל התבואה. כי הגורם לשכחת הלימוד זה שכחת ה', היראה מזכירה לנו את השם מעלינו.

כתוב בפסוק 'מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה' ודרשו חז"ל אל תקרי 'מה' אלא 'מאה', מאה ברכות שואל הקב"ה מעמנו. שמעתי פעם מהגאון רבי מיכל זילבר שליט"א ששאל איך מתיישבת דרשת חז"ל עם פשט הכתוב שאומר 'מה ה' אלקיך', היכן נרמז כאן 'מאה ה' אלקיך'.

וביאר הגאון שליט"א דהנה חז"ל תמהים במקום אחר 'אטו יראה מילתא זוטרתא היא', וכי היראה דבר קטן הוא לומר עליו 'מה ה' שואל כי אם ליראה'?! לכן דרשה הגמרא אל תקרי 'מה' אלא 'מאה', מי שמקיים מאה ברכות בכל יום אצלו באמת יראה מילתא זוטרתא היא, ואפשר לומר כלפיו 'מה ה' שואל כי אם ליראה'. כי ע"י המאה ברכות אדם 'רואה' את הקב"ה בכל צעד ושעל, וזה מביא עליו בקלות 'יראה'.

בתקופה זו (תש"פ, ראשית תקופת הקורונה) בה אנשים חוששים גם על בריאותם וגם על פרנסתם, צריך לזכור שהיראה מגינה על שני העניינים הללו, כמו שכתוב בפסוק: הנה עין ה' אל 'יראיו' להציל ממוות נפשם ולחיותם ברעב. ובאמת דוד המלך תיקן תקנת מאה ברכות כאשר היתה מגיפה, כי זאת העצה למגיפה – להביא את היראה ע"י תקנת מאה ברכות, וממילא יתקיים בהם עין ה' על יראיו להציל ממוות נפשם.

שנזכה להרגיש 'יראת ה' טהורה עומדת לעד'.

הגדול יותר – ירא יותר

זקני רבי שמחה שלמה לוין צ"ל היה מחבב מאד את ה'וורט' הבא:

דוד המלך אומר בפרקי ההלל "הים ראה וינוס, הירדן יסוב לאחור. ההרים רקדו כאילים, גבעות כבני צאן", ולכאורה קשה, הרי הים הוא גדול פי אלפים מהירדן, ואיך יתכן שהים העצום 'נס' מפני ה', בעוד הירדן הקטן רק 'יסוב לאחור' בלא שום מנוסה? כך גם ההרים הגבוהים והעצומים רקדו מפחד ה' 'כאילים' – כבשים גדולים המדלגים למרחק, בעוד ה'גבעות' הקטנות לא נבהלו כל כך רק 'כבני צאן', איך יתכן שהגדולים והחזקים נבהלים יותר מהקטנים והחלשים? הרי דרך העולם שהקטן והחלש מפחד וחושש יותר מהגדול והחזק.

אלא יש לומר שזה עצמו כוונת המשורר בתמיהתו: מה לך הים כי תנוס – בעוד – הירדן תיסוב לאחור? וכן ההרים תרקדו כאילים – בעוד – גבעות כבני צאן?? ע"ז השיב המשורר: 'מלפני אדון חולי הארץ, מלפני אלוך יעקב' לא היה כאן פחד מסכנה גשמית, אלא פחד הדר גאון השי"ת, ובפחד כזה **מי שגדול יותר - מפחד יותר**, מפני שהוא משיג יותר מרוממותו יתברך, ונפלא.

יסוד הדברים מבואר בגמרא המשיבה על השאלה הנזכרת "אטו יראה מילתא זוטרתא היא?" – אין, לגבי משה מילתא זוטרתא היא! הרי לנו שדווקא משה רבינו, מוסר התורה, הוא הוא בעל היראה הגדול, כי התורה מביאה לידי יראה.

כשם שהתורה זקוקה לקניין היראה, כך גם היא מקנה לאדם את המידה הנעלה הזאת. כי – כאמור – ככל שהאדם גדל יותר בתורה ובעבודה, כך הוא זוכה ליותר ויותר יראת ה' ורוממותו.